

Weinig polariserende essays

Titel Polarisatie
Redactie Raad Maatschappelijke Ontwikke-
 ling (RMO)
Uitgever SWP
ISBN 9789088500138
Prijs € 19,90, zie ook [www.adviesor-
gaan-rmo.nl](http://www.adviesor-
gaan-rmo.nl)

door Jan Steyaert, lector Fontys Hogescholen

Je zou verwachten dat er zekerheden zijn in het leven, bijvoorbeeld dat er bepaalde begrippen in onze taal zijn die iedereen op dezelfde wijze verstaat, waardoor communicatie mogelijk wordt. De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling heeft me de voorbije maand van dat idee afgeholpen. Onvoorbereid begon ik aan het lezen van hun nieuwste bundel essays, dertien teksten over het thema polarisatie. Daarbij gingen de gedachten naar het tegenovergestelde van wat Joop den Uyl hoopte te bereiken, de boel bij elkaar te houden; naar opzettelijke strategieën om dat niet te doen, zoals Submission of Fitna, en de imam die weigerde Verdonk de hand te schudden; en naar de radicalisatie van jongeren, zowel uit de islam als neonazistisch.

Dat bleek te simpel gedacht. De RMO verzamelde in voorbereiding op een later deze lente uit te brengen advies deze essays over polarisatie en geeft ons eigenlijk drie boodschappen mee. Ten eerste is polarisatie lang niet hetzelfde als radicalisatie, en is het veel handiger die twee dingen gewoon uit elkaar te houden als volstrekt onafhankelijke ontwikkelingen. Ten tweede zijn er vele vormen van polarisatie, in dit boek bijna evenveel als auteurs. Zo omschrijven Houtman en Duyvendak het als de tegenhanger van tolerantie (p. 103). De Drue benadert het dan weer als het versterken van tegenstellingen om samen verder te komen (p. 140). Is dat samen verder

komen dan geen tolerantie? Het kan toch geen vergrote trap van polarisatie zijn, oorlog?

En als derde boodschap krijgen we vooral twijfel mee of de intuïtieve afkeer van polarisatie wel terecht is, of er ook geen heilsame effecten aan verbonden zijn. Tenzij u dat natuurlijk al dacht, en debatten alleen maar relevant vond als het er keihard aan toe ging. Ik wil hier wel bekennen dat dit niet mijn mening is. De afgelopen jaren overkwam het me meermaals dat ik debatten op de Nederlandse radio wegdrukte met wat cd-muziek, omdat ze toch vrij snel onttaarden in geroep en vooral elkaar het woord afnemen en elkaar overschreeuwen. Het is niet mijn stijl, en de gedachte dat er argumenten zijn om het toch zo te organiseren is verrassend.

Zoals gezegd is dit nog maar de opwarming. De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling is in deze bundel nog niet zelf aan het woord, hier geven anderen hun mening. Opvallend daarbij is hoe weinig polariserend dat gebeurt. De redactie is beperkt gebleven tot het coherent en leesbaar maken van elke bijdrage op zich. De bundel kreeg een heel beperkte inleiding, geen uitleiding, en van enige verwijzingen tussen bijdragen, laat staan enig vuurwerk, is geen sprake. Was dat niet de kern van polarisatie, het opzoeken van tegenstellingen? De nieuwsgierigheid naar het RMO-advies over dit thema is door deze bundel essays behoorlijk groot geworden.